

Når motspørsmålene mangler

Oppfatter media en bok mer som en reportasje enn roman, bør man gå den etter i sømmene, skriver Bjørn Are Davidsen om boka "Hellig Blod, Hellige Gral"

Påstandene i Dan Browns "Da Vinci-koden" er for lengst avslørt som oppspinn. Nå spres mytene igjen med hans "Engler og demoner" som foreligger på norsk i disse dager, og konspirasjonsklassikeren "Hellig blod, hellig gral". Det er forståelig at forlaget vil utnytte en salgssuksess. Men det er mindre forståelig at norske media, inkludert NRKs "Først og Sist", rett før jul slapp til en av myteskaperne, Michael Baigent, uten motspørsmål. Baigent er en av forfatterne av "Hellig blod, hellig gral".

Det hadde vært trivielt om dette ble sett som diktning. Men oppfatter media en bok mer som reportasje enn roman, bør man gå den etter i sømmene. Spesielt når man lanserer "sensasjonelle avsløringer". Også i "Engler og demoner" er spenningen omvendt proporsjonal med sannhetsnivået. Her spiller Brown på en "grunnleggende konflikt" mellom tro og vitenskap. En okkult orden vil derfor ta en grusom hevn mot Vatikanet. Som om dette området ikke skulle ha nok myter og misforståelser, skaper Brown i kjent stil nye. Dermed lærer vi bl.a. at Vatikanet myrdet Kopernikus og at den kristne nattverdsfeiringen stammer fra aztekerne. Et folk som altså ikke møtte europeere før omtrent år 1500. De som sjekker vil også oppdage at Galilei - og kirken - stort sett mente det motsatte av hva Brown påstår. Men så var det dette med å sjekke.

Forstemmende.

"Hellig blod, hellig gral" - hovedkilden til "Da Vinci-koden" - har heller ikke møtt mange innvendinger. Enten årsaken er kunnskapsløshet eller selektiv skepsis rettet mot kirken, er det like forstemmende når media fremmer falsk vitenskap. Og dette er god business. Den årlige omsetningen er på mange hundre millioner, enten vi snakker om Erich von Däniken eller Dan Brown.

Nettavisen bidro i november ved å si at "*Hellig blod, hellig gral* sammenfatter et ti år langt forskningsarbeid rundt teoriene". Man blander altså spekulasjoner og konspirasjonsteorier med forskning. Tilsvarende ukritiske oppslag finnes fra Fædrelandsvennen til Aftenposten.

I et slikt klima kan forlaget Bazar si at boken kan få alvorlige konsekvenser for kirken: "Sterkt troende mennesker vil nok ikke la seg affisere, men den oppvoksende slekt kan komme i åndenød og vender kirken ryggen". I realiteten får man kun problemer hvis man er like ukritisk som forlaget. Bekymringen bør da heller gå på den oppvoksende slekts godtroenhet enn dens gudstro.

NRK fem på.

Selv Norges største mediekanal - NRK - går fem på. I stedet for å avsløre falsk vitenskap, lar man seg utnytte til gratisreklame. På websidene til "Først og

Sist" ble det i høst hevdet at "Baigent og hans medforfatteres arbeid avdekker revolusjonerende funn, som setter bibelhistorien slik vi kjenner den, i et helt nytt lys." Selv om man sier "kontroversiell" to ganger, fremstilles det som om Baigent bedriver "funn", omtrent som om dette skulle være forskning og normal kildekritikk. Deretter blir han intervjuet, uten motspørsmål, i Norges mest sette program. Man kan anta at han ler hele veien til banken.

For Baigent har gjort karriere av å motsi forskning. I andre bøker angriper han evolusjonsteorien. Han sprer tesen om at Sfinxen og pyramidene er tusener av år eldre enn antatt og kan stamme fra Atlantis. Han hevder at Dødehavsrullene er holdt tilbake av Vatikanet på grunn av frykt. Han skriver om dinosaurer i Afrika i dag, og om sjøormen, samt at astrologi kan brukes til å se nasjoners fremtid. For å nevne noe.

Å karakterisere Baigent som "forsker", tyder på dårlig internkommunikasjon i en mediebedrift som gir oss "Newton" og "Schrødingers katt". Er eneste forbehold å kalle ham kontroversiell, bør tilhengere av en flat jord be om samme behandling. For dette handler ikke om kontroverser, men om kuriositeter.

Komisk.

Få forfattere er blitt mer detaljert tatt i oppspinn enn Brown og Baigent, og noen begynner å få det med seg. Det gir håp å se Dagbladets oppslag 30. november. Kontrasten er stor mellom avisens overskrift "Forfalskninger" og NRKs overskrift "Revolusjonerende funn". Reportasjen viser igjen at Pierre Plantard, mannen bak "Sionsordenen" som er tema i "Hellig blod, hellig Gral", var en sjarlatan av de sjeldne. Han var en notorisk bløffmaker som yndet å fremstå som den siste etterkommer av det merovingiske kongehuset og - ifølge bløffen - dermed av Jesus. Han utga seg først som prest og psykolog i beste "Catch me if you can"-stil og virket under krigen som antisemittisk skribent i Sør-Frankrike. Så utnevnte han seg i 1956 til leder for sin egen sekt Sionsbrødrene, og fant forestillinger om Jesus og hemmelige ordener i fransk okkultisme. Sammen med venner konstruerte han dokumenter for å bevise dette. "For øvrig designet han steikepanner", for å sitere Dagbladet.

Det hele antar komikkens skjær. Og hadde vært en riktig morsom historie hvis ikke forfalskningene var blitt tatt for god fisk. Resultatet er da det interessante at mange tror på tøvet, mens imøtegåelser oppfattes som festbremsing og religiøs tro. Dermed vil det dessverre bli få motspørsmål også neste gang media møter mytene.